Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

SLEGTEN
KREFTING

FØRSTE DEL

TRYKT SOM MANUSKRIPT
FOR SLEGTENS MEDLEMMER

VED A. K.

KRISTIANIA
DET MALLINGSKE BOGTRYKKERI
1924

SLEGTEN
KREFTING

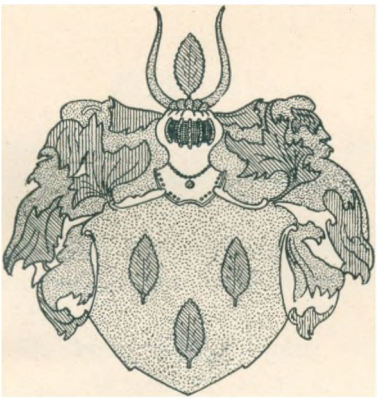

FØRSTE DEL

TRYKT SOM MANUSKRIPT
FOR SLEGTENS MEDLEMMER

VED A. K.

KRISTIANIA
DET MALLINGSKE BOGTRYKKERI
1924

FORORD.

Slegten Krefting kan iaar feire sit 300 aars jubilæum her i landet, idet dens stamfar *Herman Krefting* bosatte sig her i aaret 1624.

Slegten er en meget gammel westfalsk slegt og enkelte av dens medlemmers navne forekommer i Münsters statsarkiv helt fra 1256.

Ikke langt fra byen Wesel ligger ved Bliggenbeke i distriktet Borken i Westfalen «Das Haus zu Krechting,» hvorfra de forskjellige grener av slegten — i Tyskland, Norge, Danmark og Sverige — har sit utspring. Das Haus zu Krechting med samtlige godser er endnu en betydelig eiendom. Det blev 1829 kjøpt av en Johan Wessel, som her grundet en familiestiftelse (primo genitur) saaledes at godset ikke kan gaa over i andre hænder. I begyndelsen av 50-aarene nedrev samme Wessels søn den gamle slotsbygning paa grund av dens avfældighet, og opførte en ny slotsmæssig bygning med kapel, økonomibygning m. m. Det hele bygningskompleks, som gjør et imponerende indtryk, omgav han med delvis dobbelte slotsgraver.

*

I aaret 1858 begyndte løitnant *Otto Krefting* († 1899 som brigadeintendant i Trondhjem) at samle de her i landet tilgjængelige oplysninger om slegten, og naturligvis

særlig om den norske gren. Ved hans død forelaa det meste materiale samlet. Men der var dog endnu endel dunkle spørsmaal som maatte opklares ved undersøkelser saavel ved riksarkivet som ved en række utenlandske arkiver. Disse undersøkelser er vistnok endnu ikke færdige. Men som alle, som har syslet med genealogi, vil vite, kan en slegtshistorie til et bestemt aar aldrig bli fuldkommen. Der vil altid melde sig nye spørsmaal angaaende tidligere generationer, spørsmaal som ofte ikke lar sig løse.

Imidlertid har jeg i anledning 300-aaret for slegtens ankomst til Norge fundet tiden inde til at paabegynde meddelelsene til dens medlemmer om hvad der nu vites om slegtens historie og dens enkelte personer.

I. Slegtens historie i *Tyskland* blev første gang skrevet 1592 av kjøbmand *Herman Krefting* (1528—1607) i Bremen. En avskrift paa plattysk findes i Bremens statsarkiv, og er i de sidste 30 aar blit suppleret ved indgaaende undersøkelser ved forskjellige tyske arkiver, særlig i Bremen ved arkivar *v. Bippen*, i Münster ved *Dr. Krumbholtz* og i Lübeck ved arkivar *Eduard Hach.*

II. I *Norge.* Her er de aller fleste oplysninger, som før nævnt, tilveiebragt av brigadeintendant *Otto Krefting.* Efter hans død er de ogsaa blit suppleret ved en række undersøkelser i riksarkivet og andre steder, omfattende tidsrummet 1624—1924. Den til Norge 1624 indvandrede mand av slegten het *Herman Krefting* f. 1592 i Bremen. Fra ham nedstammer den norske slegt.

III. I *Danmark* eksisterer en kognatisk gren av familien, hvorav de enkelte led kan følges helt til begyndelsen av 1700-tallet, da den slutter sig til den agnatiske linje. En anden gren synes at begynde i begyndelsen av 1600-tallet, en tid da medlemmer av slegten baade i Tyskland og Norge hadde forretningsforbindelser med Danmark. Den første kjendte mand av denne gren het *Didrich Søf-*

rensen Krefting, og var ifølge Nygaard kirkes ministrialbok døpt i denne kirke 21. juni 1667. Hans far het Søfren Rasmussen. Forbindelsen med slegten er hittil ikke lykkedes at opspore. Den kan ha været kognatisk eller illegitim eller navnet kan ha været tat. D. K.'s sønnesøns søn kom ved slutten av 1700-tallet til Hurdalens verk i Norge. Dennes efterkommere har været gaardbrukere i Rakkestad, hvor endnu navnet K. findes.

IIII. I *Sverige* eller rettere sagt i *Livland*. Det første kjendte medlem av den livlandsk-øselske slegt het merkelig nok ogsaa *Dietrich Kraefting*, og maa enten være kommen til Livland i slutten av 1500-tallet eller være efterkommer av en av de efter Münsters fald 1535 til Livland flygtede brødre. (Se s. 12). At han var av samme slegt som den norske er sikkert nok, da han har ført nøiagtig det samme vaaben som denne og som den tyske (tre blade i gyldent feldt og et blad paa hjelmen). Familien utdøde paa den mandlige side 1845. Dens stamtavle gjennem ca. 250 aar er mig velvilligst tilsendt av det øselske ridderskaps kancelli, og nærmere om de enkelte medlemmer vil senere bli meddelt.

NAVNET.

Slegtens navn har været skrevet forskjellig gjennem tidene og paa de forskjellige steder dens medlemmer har opholdt sig. Den nulevende norske slegts medlemmer skriver sig ifølge det endnu i Bremens statsarkiv bevarte kildeskrift fra «Das Haus zu Krechting». Jeg har derfor for ca. 30 aar siden tilskrevet den daværende administrator Herman Fiencke, som godhetsfuldt sendte mig en fortegnelse over husets eiere opstillet av ham og presten Heynek (i Rhede). Jeg hitsætter navnene til den tid slegten maatte forlate huset av grunde som senere blir omtalt:

1256. Beceel Crechtinc.
1308. Mauritius Krechtinck.
1360. Hendrick von Krechtinck.
1398. Henderick og Mauritius von Krechting.
1412. Heinrich von Krechting.
1426. Heinrich von Krechting.
1446. Johann von Krechting.
1458. Johann von Krechting.

Engang i tiden mellem 1458 og 1487 maa Johann Krechting av en eller anden grund ha maattet forlate stedet. Ti før det sistnævnte aar nævnes et andet navn som eier og senere har «Das Haus zu Krechting» ikke været i slegtens eie. Jeg nævner dette fordi det synes at bekræfte de oplysninger som det før nævnte kildeskrift gir.

Navnet synes at være brukt flere aarhundreder før 1256. Saaledes nævnes en «Crefting» allerede 814 som vidne paa et gavedokument til klostret Fulda i Mark. Og flere andre. Disse personer har dog neppe været medlemmer av den heromhandlede slegt. Det samme behøver heller ikke at være tilfældet med alle de ovenfor nævnte personer som sees at være «belehnt» med huset. I rækken av besiddere fra 1256 til 1487 forekommer saaledes et par personer med andet navn, som likeledes har været «belehnt» med huset. Lehnsherrene synes dels at ha været grevene av Geldern og dels biskopene av Münster, med hvilke der ofte var tvister. Det kan altsaa tænkes at de mænd, som benævntes «Krechting» har tat navn efter godset, saaledes som det jo har foregaat til vore dage. Men et kuriosum — om ikke andet — er det, at navnene Johan og Henrik har forekommet i alle generationer helt ned til de seneste tider.

*

Til belysning av dens historie er familien Krefting i den heldige stilling at den blandt andre kildeskrifter har to, hvorav det ene danner en fortsettelse av det andet.

Tilsammen omspænder disse uten avbrytelse et tidsrum av fire hundrede aar.

Det første kildeskrift er «*Nachricht van der Krefftingc Affkumst*», som er forfattet av *Hermann Kreffting* (f. 1528 † 1607). Dette omfatter tiden fra 1477—1592.

Det andet kildeskrift er den norske grens familiebibel, der er paabegyndt av ovennævntes sønnesøn. Han het ogsaa Hermann Krefting, og blev den norske grens stamfar. Optegnelsene i denne familiebibel begynder med det samme aarstal hvormed det andet kildeskrift slutter, nemlig 1592.

«NACHRICHT VAN DER KREFFTINGC AFFKUMST».

Dette manuskript forefindes i avskrift som før nævnt i «Archiv der freien Hansestadt Bremen». Avskriften maa være foretat av den samme Hermann Kreffting som har paabegyndt optegnelserne i den norske familiebibel, ti til manuskriptets titel er tilføiet: «welch min grotevader Hermann Kreffting under siner egen hand also beschreven hefft.» Manuskriptet er avfattet paa plattysk, og lyder saaledes:

«Nachricht van der Krefftingc Affkumst, welch min grotevader Hermann Kreffting under siner egen hand also beschreven hefft.

Darmede mine kinder und nakömelinge de affkumste ohres geschlechts und namens mögen weten, so will ick des bericht don, so vel ick des van minen leven oldern un andern erfahren hebbe.

Nicht wit van Wesel ungefehr by Bliggenbecke licht ein edelmanssitz dat Hus to Krechting genömd, welckes etlikermaten vorfallen; jedoch so weren de vestinge darvan verhanden aldar were unse affkumpst und name her entspraten. Wente idt hadde sick togedragen, dat twe bröder hertogen van Gelderland offte Gulick umme de possesion gekriegt und de ene den andern ut dem lande mit sinen

anhangnden adel gejaged, ock aller guder beroved. Dar were min avergrootvader mede vordreven.

Es hadde averst de vordrevene heer samt sinen adel tovlucht genamen to hartog Carel van Burgundien, dat ein mägtich herr was, de to der tyd enen krieg mit den Switzern vörde, dar weren se sämtlich in vordgetagen, in welken krieg hertog Carel 3 schlachting verloren, vornehmlich in der lesten wor de hertog mit allen hern van adel gebleven is.

Dewile aldaes de sake so elend unde bedröfd mit unsen geschlechte togestahn und min grotevader ein klen junge was, ock nergen geene toholdt wusste, averst gehoret hadde, dat in dem kloster tho Metelen he ene frundinne, entweder vader offte moders suster, hadde, so was he daarna to gewandert, allwo he wol entfangen und geholden worden, wente dat kloster woll begoderd und niemand oden van adel angenahmen, wurd also min grotevader van siner frundinne tor latinischen schole geholden, villichte des vorhabens enen gestlicken mann daruth to maken. Als averst de frundinne vorstarff und dat geld wider to studerende nicht folgen wolde, do gaff he sick to denste in dat stedeken Schöppingen so nich wied van Meteln ligd und leet sick endlick mit enes mannes dochter inled und huss und hoff befreiete. Alda vergeet he syn leed und vaderland und was mit sinen geringen stande tofreden, wowol na gelegenheid des stedekens de regerung em anvertrauet und befahlen wurd. He tugede mit syner husfruen, deren name Grete gewesen is, 4 dochter und 6 søhne, welke he alle to der latinischen schole in der jöged geholden, so lange dat se sulvest affkören. De oldeste heet Hermann, dat ward erstlick en schriver by dem grafen van Steenford, darna wort he rentmeister und is to Steinfort woll betaged gestorven. Twe van den brödern sind na Liefland gekamen, de andern im stifft Münster und myn vader in Ostfriesland to Goedens gestorven und aldar begraven.

Wes nu min vader vor wunderliche eventur utgestahn, will ich korte anmeldung der vornehmsten dinge dohn.

Dewyl he temelik gestudert, darto woll beredt und sick woll in de tyd to schicken wusste, dardoch he ok myne salige moder to der ehe bequam, de na gelegenheid ene rike brud was und sick mit wandtschniden, darby se was ertagen, woll wusste to behelpen, und min vader sick begaff up syn amt, so öhme vam bishopp van Münster, hertog Erich van Grubenhagen befahlen, nemlich de go= grefschupp van Sandwolden, dar he ferner van bischupp Frederich van Sassen und bischopp Francess van Waldelck mede belened ward, warby he in groten ehren und wur= den ward geholden ok mit einer eerliken besoldung und 2 reisige peerde to holden ward versorged, dar he also grot gud tosamen brachte.

Alse averst Dr. Luther gegen den avlaht und dat pavs= dohm begunde to schriven und he den growel des pavs= dohmes merkede, dadorch he den papen und mönneken begunde to wedderspreken unde dat to have gebracht wurd, do begunde de gnade to minderen.

Underdess droog sick to, dat der Bremer syndicus doctor Wyk genand dorch dat stifft Münster reisende, de kam in ener harbarge mit den Münsterschen wigelbischopp to disputeren und quemen also hard an einander, dat doc= tor Wyk gefangen un up dat hus tu Horstmar gebracht wurd. Also brochte de wigelbischopp sine klage so hoch by den bischopp und domcapitel an, dat se an mynen vader en mandat schiekeden, dat he den doctor als einen ketter scholde laten verbrennen, worjegen he an den bi= schup was gereden und darjegen protestert, ock synen denst opgesegt, worto he den orsake hadde, dat en gene= ralmandat an alle amtlüde was gesendet, dat se alle, so Lutherischer lehre anhängig, solden gefenklich intehn und na dem hus Bevergeerden senden. Mitterwyle leten de dompapen den doctor Wyk den kopp by nachte aff= schlahen und wurd in walle up dem huse Horstmar be= graven.

Also nun myn vader in ungnade was und ferner quam, so wurd he to have vorschreven. Als he averst nicht radsam erachtede to erschienen, also warden 100 perde und 200 schutten utgesendet, minen vader to halende, averst min vader gewarned siende ret darvan, averst mine sel. moder und grotmoder wurden gefenglich mede genahmen, de wurden averst mit gewereder hand erlediget und in de stadt Münster gebrocht. Also quam min vader in Münster, dar he vorhen ene stadtlike baarschup in geflüchted hadde, dewiel de stadt sick jegen den bischopp upgeleined hadde.

Mittlerwyle begunde sick de schedelyke böse secte der wederdöper to vermehren un mine oldern de tovören den rechten verstand unser waren und christlichen religion nicht genoog gevated, denn allen verstunden, dat het pavsdohm nicht dochde, worden se mede verföhrd und bløven also de gantze belagerung aver in der stadt. Na eröverung der stadt und upgevendt der wagenborg, de up den domeshave stud, da recht ridderlich gefochten, ward myn vader sulff 24 mit een fähnlin knechte ut der stadt gebracht, ut befehl des obersten Johan van Raesfeld de minen vader umme older kundschup 10 goldfl. to tehrgelde geschenkt. Also wanderte min vader na Oldenborg to und let mine sel. moder darna to sick fordern. He kreg underhold by graff Christoff van Oldenborg und endlick gaff he sick in Ostfriesland na Gödens to wahnen, un dewyl he iferde den rechten verstand der religion to wesen und derwegen mit geleerden lüden converserde, so wurd he mit der tyd ut der bösen secten der wedderdöper erredet und bekehret, erstlick van den herrn a Lasco, superintendenten der grafschupp Ostfriesland, und namahlen van Dr. Alb. Hardenberg tor wahren erkentnis gebracht, darin he bestendig gebleven und up gestorven, ock to Gödens op den kerk have begraven is. He was aldar 24. jahr der kerkenbawmeister und vorstender der armen. Sin vader hefft geheten *Engelbert* und miner sel. moder vader hefft

geheten Hermann Oedefeld und na sinen handel Hermann Wandschnider.»

I fri oversættelse:

«Beretningen om familien Krefttings herkomst, saaledes som min bestefar Hermann Kreffting med sin egen haand har nedskrevet den.

For at mine børn og efterkommere skal kunne kjende sin slegts og navns herkomst, vil jeg berette den saaledes som jeg har erfaret den av mine kjære forældre og andre.

Ikke langt fra Wesel, omtrent ved Bliggenbeke, ligger et adelsmandssæte, kaldet «Das Haus zu Krechting», som nu er temmelig forfaldent. Dog er befæstningene endnu tilbake. Derfra stammer vor slegt og vort navn. Dengang da to brødre hertugerne av Gelderland eller Gulich førte krig om besiddelsen av deres lande, og den ene drev den anden utav landet med hans adel og røvet alle deres godser. Da blev ogsaa min oldefar (1)[1] fordrevet. Den fordrevne hær og adel tok sin tilflukt til hertug Carl av Burgund, som var en mægtig herre, og paa denne tid førte krig med schweitzerne. I denne krig tapte Carl 3 slag, og i det sidste omkom han med alle sine adelige herrer.

Paa grund av at tilstanden for vor slegt ved disse begivenheter blev yderst elendig og bedrøvelig og min bestefar da var en liten gut, som ikke længere hadde noget tilholdssted, men hadde hørt at han i klostret i Metelen hadde en tante enten en søster av sin far eller mor, saa drog han dit, og blev her godt mottat og forsørget, da klostret var godt bemidlet og ingen uten av adel blev optat her. Min bestefar blev av sin tante holdt paa den latinske skole, antagelig for at han skulde gjøres til en geistlig mand. Men da tanten døde og penger til videre studeringer manglet, saa tok han tjeneste som sekretær og organist i byen Schöppingen, ikke langt fra Meteln, hvor han blev gift og fik hus og gaard. Her glemte han sin herkomst og sit land, og var tilfreds med sin ringe stand, især da han

[1] Dette tal og de efterfølgende er nummerne paa de slegtsled, hvorfra den norske slegt nedstammer.

blev betroet bestyrelsen og befalet i denne by. Han fik med sin hustru, hvis navn var Grete, 4 døtre og 6 sønner, som han alle i deres ungdom holdt i den latinske skole, indtil de kunde hjælpe sig selv. Den ældste het Hermann, og han blev først sekretær hos greven av Steinfurt, derefter blev han rentemester og døde høit bedaget i Steinfurt. To av brødrene er kommet til Livland, de andre i Münster stift og min far døde i Goedens i Østfriesland, og er der begravet.

Av hvad min far (3) nu har utstaat for underlige eventyr, vil jeg her gjengi en kort beretning av de viktigste begivenheter.

Han hadde studeret temmelig meget, var desuten veltalende og forstod at skikke sig vel, hvorved han ogsaa fik til ægte min salige mor, som var en efter omstændigheterne rik brud, og godt forstod at hjælpe til med klædessyning, hvortil hun var opdraget. Min far opgav sin stilling. Biskopen av Münster, hertug Erich av Grubenhagen tok ham i sin tjeneste som gograf i Sandwolden, som han da senere av biskop Fredrik av Sachsen (?) og biskop Francess av Waldeck blev belønnet med. Derved kom han i stor ære og værdighet, og blev git god løn og to krigsheste, og samlet sig ogsaa stor formue.

Men da dr. Luther begyndte at skrive mot avladen og pavedømmet, og han blev opmerksom paa pavedømmets avskyeligheter, begyndte han ogsaa at tale mot paven og munkene. Dette blev forebragt for hoffet, og da begyndte naaden at minskes.

Imidlertid tildrog det sig at syndicus av Bremen, dr. Wyk, reiste gjennem stiftet Münster. Han kom i et vertshus i disput med Münsters wigelbiskop og saa haardt stod de mot hinanden at dr. Wyk blev fanget og bragt til «Das Haus Horstmar», hvorefter wigelbiskopen klaget saa sterkt til biskopen og domkapitlet at de sendte befaling til min far at han skulde la doktoren brænde som kjetter. Men han begav sig til biskopen og protesterte mot dette, idet han opsa sin tjeneste, hvortil han

angav som grund at en generalbefaling var utgaat til alle embedsmænd om at alle som var tilhængere av den lutherske lære skulde fængsles og sendes til «Das Haus bevergern». Imidlertid lot domherrerne ved nattetid hodet hugge av dr. Wyk, som blev begravet i «Das Haus zu Horstmars» volde.

Da min far nu var faldt i unaade, blev han indstevnet til hoffet. Men da det ikke syntes ham tilraadelig at møte, blev 100 ryttere og 200 skyttere utsendt for at hente ham. Han blev dog advaret herom, og flygtet, men min salige mor og min bestemor blev fanget. De blev dog befriet med væbnet haand og bragt til staten Münster. Likeledes kom min far til Münster, hvorhen han tidligere hadde bragt en betydelig pengesum, fordi staten hadde sat sig op mot biskopen.

Imidlertid begyndte den skadelige onde sekt gjendøperne at tilta, og mine forældre som før ikke tilstrækkelig hadde opfattet den rigtige forstaaelse av vor sande og kristelige religion, men som forstod at pavedømmet ikke dudde, blev forført, og forblev ogsaa under hele beleiringen i byen. Efter byens erobring og opgivelsen av vognborgen, som stod paa dompladsen, hvor det blev kjæmpet meget tappert blev min far selv og 24 andre av en trop knegter bragt ut av byen paa befaling av oberst Johan von Raesfeld, som paa grund av gammelt kjendskap forærte min far 10 gylden i tærepenger. Derpaa vandret han til Oldenborg og lot min salige mor komme til sig. Han fik underhold hos grev Christoffer av Oldenborg, og endelig nedsatte han sig i Gödens i Ostfriesland, og fik den rette forstaaelse av religionen ved samtale med lærde. Han blev med tiden omvendt og reddet fra gjendøpernes daarlige sekt, først av hr. A. Lasco, superintendent i grevskapet Ostfriesland, og derefter av dr. Albert Hardenberg bragt til den sande erkjendelse, hvori han siden stadig blev indtil døden. Han er begravet paa kirkegaarden i Gödens. Han var der i 24 aar kirkebygmester og fattigforstander. Hans far het *Engelbert* (2) og min salige

mors far het Hermann Oedefeld, og blev efter sit virke kaldt Hermann Wandschnider.»

Til belysning av den første del av manuskriptets indhold kan tjene at Geldern var et gammelt tysk hertugdømme ved Nedre Rhinen, og grænset til Friesland, Westfalen, Brabant, Holland og Zuidersjøen. I aaret 1371 utdøde hertugstammens mandslinje, og der opstod heftige tronstridigheter, i hvilke de to adelsslegter Hekern og Bronkhorst spillet hovedrollen. Prætendenterne var Johan II av Blois og Wilhelm av Jülich. I 1379 vandt den sidste seir, og forenet Geldern og Jülich. De to lande utgjorde derpaa et hertugdømme indtil 1423, da ogsaa den nye herskerfamilies mandslinje utdøde. Huset Egmond arvet da Geldern, men Arnold av Egmond solgte i 1472 landet til Carl den dristige av Burgund, efter at ha gjort sine oprørske sønner arveløse.

Det var sandsynligvis under en feide mellem disse to brødre at den i manuskriptet omhandlede Engelbert Krechtings far blev fordrevet fra sit gods. Engelbert er den første Krefting av slegten, hvis fornavn man kjender, og hans far er den første av slegten hvorom man har sikker oplysning, og hvorfra den norske gren uten avbrytelse nedstammer i kjendte slegtled. Hans fornavn kjendes dog ikke.

Det gods hvorfra han blev fordrevet, har efter al sandsynlighet og i overensstemmelse saavel med familietraditionen som med ovennævnte familiemanuskript, været «Das Haus zu Krechting». Av fortegnelsen over godsets eiere (s. 6) fremgaar det at den sidste av navnet Krechting som indehadde stamgodset (nemlig fra 1458) het *Johan von Krechting*, og at en anden familie var «Belehnt» med godset i aaret 1487. Da Engelberts far ifølge familiemanuskriptet faldt i slaget ved Nancy 1477, stemmer jo ogsaa tidspunktet ganske godt.

I Münsters statsarkiv findes en kvittering av 1493 fra Johann von Krechting til biskopen av Münster, hvori han erkjender mottagelsen av 50 rhinske gylden for sin

søn Heinrich von Krechtings fagenskap i Neuss. Denne by blev i aaret 1474 beleiret av Carl den dristige av Burgund, til hvem ifølge familiemanuskriptet Engelberts far jo hadde sluttet sig efter sin flugt.

Det synes altsaa at være grund til at tro at Engelberts far var *Heinrich von Krechting*, hvilket ogsaa turde bestyrkes ved at han kaldte en av sine sønner Heinrich og en anden av dem Johan. Efter dette skulde da den ældste kjendte av familien være *Johan von Krechting*, far av Heinrich von Krechting og farfar av Engelbert K. Hertil kan vistnok bemerkes at isaafald kan det synes noget besynderlig at den lille gut Engelbert ikke ved farens død tok sin tilflugt til farfaren istedenfor til tanten. Men for det første synes den ovennævnte kvittering at tyde paa at farfaren just ikke var i økonomisk gode kaar, og for det andet ligger der et tidsrum av 100 aar mellem Engelberts barndom og aaret 1591, da familiens historie blev skrevet efter mundtlig overlevering gjennem 2 led. Herved kan denne selvfølgelig være blit noget ufuldstændig, hvilket ogsaa fremgaar av enkelte bevislig historiske feiltagelser i familiemanuskriptet av 1591.

*

Gjennem arkivassistent dr. Krumbholtz er der foretat grundige undersøkelser i Münsters arkiv og i forskjellige arkiver i Westfalens byer angaaende slegtens historie, mens den hadde sit tilhold i Westfalen. Av dr. Krumbholtzs optegnelser fremgaar det at den ældste som kjendes av navnet Krechting het *Betcelus Crechtinc* (1256), som ogsaa findes opført som den første i fortegnelsen over eierne av «Das Haus zu Krechting». Ifølge Fridrich Reigers «Beitrage zur Geschichte der Stadt Bockholt und ihren Nachbarschaft» (side 208—307) deltok i aaret 1256 i kirkesognet Rhedes synodalforsamling to mænd, nemlig Betcelus Chrechtinc og L. Winkelhusen, og om disse mænd uttales: «Begge disse tør man med god grund anta for

anseede personligheter, ja med nogen sandsynlighet for mænd av riddersværdet.»

Mauritius Chrechting, som i fortegnelsen ogsaa nævnes som eier av «Das Haus zu Krechting» (1308) omtales i Tibus: «Grundungsgeschichte der Stiften, Pfarrkirchen, Klöster und Capellen im Bereich des alten Bisthum Münster» (Teil I. Pag. 1272). Her benævnes han «Freischöffe», hvilket vil si at han var medlem av den frie westfalske domstol.

Hendrick von Krechtinck nævnes som eier av godset 1360.

Hendrick og *Mauritius von Krechting*, der nævnes 1398 som godsets eiere, var muligens enten begge sønner eller resp. søn og sønnesøn av ovennævnte Hendrick Krechtinck, som paa sin side kunde være søn av ovennævnte Mauritius Chrechtinc. Sandsynligvis var den *Heinrich v. K.*, som i fortegnelsen over godsets eiere benævnes som «belehnt» med godset i 1412, den samme Hendrick som hadde godset sammen med Mauritius i 1398, Det er maaske ogsaa den samme som nævnes 1439 som godsets eier. I Reigers ovennævnte verk nævnes han som hørende til landadelen 1432 under en feide mellem hertug Adolph von Cleve og biskop Heinrich v. Münster. (1427 —1438).

Johann von Krechting blev 1446 «belehnt» med «Das Haus z. Krechting.» Ifølge «Urkunden des Furstenthums Münster No 1589» forenet sig i samme aar stiftet Münsters stænder, d. v. s. Münsters Kapitel. riddere og knegte samt byer, mot biskop Heinrich v. Münster for at forsvare sine privilegier. Blandt ridderne nævnes Johan von Krechting. Paa vedkommende dokument har han likesom ogsaa paa den ovennævnte kvittering benyttet sig av et signet med følgende vaaben: 10 sølvringer (3.3.3.1.) i sort felt: Omkring seglet er skrevet: «S. Johann von Krechtinen». (Furstenthum Münster: Urkunde No. 2500). Her staar vi ved et dunkelt og vistnok uopklarlig punkt. Vor slegts vaaben er nemlig saalenge vi kjender det tilbake i

tiderne, 3 neldeblader i gyldent felt. Det findes i Bremen paa et maleri av borgermester Henrik Krefting (ca. 1600) og likesaa i Tanum kirke i Bærum — her baade paa prækestolen og paa baldakinen over døpefonten. Og i Sverige ansøkte 1668 to brødre Krafftingh om at bli indtat paa ridderhuset (paa Ösel) — hvilket de ogsaa blev — og androg om at deres et par hundrede aar gamle vaaben samtidig blev forbedret saaledes: «Nembligen een førdelt Skiöldh, hvickes Nederdeel ähr guhl, och der uthi dheres gamble Fädernes wapn, tree grøna negotianablade(?) o. s. v.

«Et par hundrede aar» før 1668 fører os jo op til Karl av Burgunds tid i hvis stridigheter familien var indviklet. Dette foreholde sig som det vil. Slegten kan ihvertfald som sit først omtalte medlem ifølge familiemanuskriptet regne den samme som faldt sammen med Karl av Burgund ved Nancy 1477. Hvad han het vites som sagt ikke.

*

Med 1500-tallet begynder en ny periode i familiens historie, som dog ikke er mindre interessant og heller ikke mere fredlig. Det var dog nu udelukkende religiøse stridigheter, som optok familiens interesser, og med skjæbnesvangre følger for den.

Efter tantens død ca. 1485 i adelsklostret i Meteln tok altsaa (2) *Engelbert Krechting* for at opholde livet tjeneste som sekretær og organist i den lille nærliggende by Schöppingen, saaledes som manuskriptet meddeler. Her blev han rikt gift — og efterat være betroet befalet i denne by — glemte han i sine gode og rolige kaar sin herkomst og sit fedreland. Hans hustru het Grete. Med hende fik han 10 barn, 6 sønner og 4 døtre. De 6 sønner blev alle holdt i latinskole til de kunde forsørge sig selv. Navnene paa fem av disse kjender man dels gjennem optegnelser angaaende den ulykkelige historiske begivenhet hvori de

tok saa aktiv del, og dels gjennem dokumenter i Bremen. Manuskriptet av 1591 omtaler den ældste, nemlig *Hermann K.*, som først var sekretær hos greven av Steinfurt, og som dernæst blev rentemester. Han døde høit tilaars i Steinfurt, og hadde 5 sønner og 3 døtre.

Engelbert Krechtings øvrige sønner var (3) *Heinrich K.* (Den norske families stamfar), Bernhard, Johann, Gerdt og en hvis navn ikke kjendes.

*

Om Heinrich Krechtings og Bernhard Krechtings liv og skjæbne har man uttømmende oplysninger. Da den norske familie nedstammer i ret linje fra Heinrich K. skal i det efterfølgende hans liv utførligere skildres, og i forbindelse hermed hans ulykkelige bror Bernhards.

Heinrich Krechting hadde gode kundskaper, var veltalende og forstod at optræ. Han fik formue med sin hustru *Ilsabe Oedefeldt*, datter av Hermann Oedefeldt, og erhvervet sig mere gjennem bygningsarbeider. Snart vandt han ogsaa biskopen av Münster, hertug Erich av Braunschweig-Grubenhagens gunst. Denne hertug var allerede tidligere biskop av Osnabrück og Paderborn, men blev mars 1532 valgt til biskop av Münster, ved — som det senere viste sig — at betale en betragtelig sum penger og en aarlig appanage til sin forgjænger biskop Friedrich av Wied. Denne var nemlig blit grundig kjed av at være biskop i Münster, hvis borgerskap og øvrighet gjennem talrike stridigheter, som stod i forbindelse med den samtidige sterke religiøse bevægelse, hadde gjort ham livet surt. Erich av Braunschweig-Grubenhagen indehadde dog ikke længe den nye biskopværdighet, ti allerede i mai maaned 1532 døde han pludselig, hvorpaa kapitlet i Münster valgte grev Franz av Waldeck til hans efterfølger.

Som det fremgaar av det gamle familiemanuskript for-

stod Heinrich Krechting ogsaa at erhverve den nye biskops yndest og han beholdt under ham den stilling hvori biskop Erich hadde indsat ham, nemlig som «Richter und Gogreve» d. v. s. som formand i distriktets domstol.

Det var bevægede tider i Tyskland dengang. Reformationsbevægelsen forplantet sig fra by til by, og Heinrich Krechting blev snart en av dens varmeste tilhængere, hvilket han som nævnt heller ikke la skjul paa. Da dette blev bekjendtgjort ved biskopens hof, begyndte — som manuskriptet sier — naaden at minskes. Paa dette tidspunkt skedde det i februar 1534 at syndicus doctor Johann van der Wieck — en ivrig forfægter av Luthers lære — reiste gjennem Sandwolden, og blev tat tilfange. Han kom fra, — eller rettere sagt flygtet fra — stiftsstaden Münster, og aarsaken til hans flugt har ogsaa her sin interesse, da den staar i direkte forbindelse med de forhold i Münster som grep saa voldsomt ind i slegten Kreftings historie.

Stiftstaden Münster var en av de byer som var sterkest berørt av den fremstormende religiøse bevægelse. Denne by, som til en begyndelse mottok religiøse impulser fra hollandske ledere, blev snart for Tysklands vedkommende det centrum hvorfra de forskjellige reformbevægelser utgik, bevægelser som i aarene 1534 og 35 endte med de vildeste utskeielser og med byens frygtelige fald.

I april 1533 var van der Wieck efter mange kampe mellem borgerskapet og især mellem haandværksgilderne paa den ene side og biskopen med sit domkapitel paa den anden, blit valgt som syndicus, d. e. juridisk raadgiver for byen. Denne stilling beklædte han dog ikke længere end til februar 1534, da det mest yderliggaaende religiøse parti fik makten med presten Rothmann, Knipperdollinck og Johann Bockelsen i spissen. Dette parti vilde bl. a. indføre gjendaapen i overensstemmelse med sydtyskeren Melchior Hoffmanns lære.

Da van der Wieck var en ivrig tilhænger av Luther og desuten vistnok anet hvad det vilde komme, naar de

ovennævnte fanatikere hadde faat overtaket, forlot han skyndsomt byen tillikemed Münsters to borgermestre. Men — som det ogsaa fremgaar av familiemanuskriptet — han kom ikke langt. I et herberge traf han tilfældigvis sammen med Münsters wigelbiskop, og indlot sig i disput med ham. Herunder har han vistnok med for stor styrke forfegtet sine meninger. Da han var værgeløs, mens wigelbiskopen utvilsomt har hat væbnet følge, blev resultatet at van der Wieck blev tat tilfange og bragt til fæstningen Horstmar. Saa var det at Heinrich Krechting fik biskopen og domkapitlets ordre til — som gogreve — at la van der Wieck brænde som kjætter. Herimot protesterte som før nævnt Heinrich Krechting og fremholdt at det av keiseren var sendt alle øvrigheter en generalordre, hvorefter de som bekjendte sig til den lutherske lære, skulde fængsles, og sendes til fængsel i Bevergern.

Familiemanuskriptet synes dog her at være litt unøiagtig med hensyn til van der Wiecks skjæbne, ti «de dompapen» lot ikke «den kopp by nachte affslahen», men han blev i virkeligheten sendt først til Bevergern, dernæst til Iburg og tilsidst til Fürstenau, hvor han uten forutgaaende retshandling blev henrettet paa biskop Frantz av Waldecks befaling.

Heinrich Krechting, som nu blev indstevnet for domkapitlet og forstod at hans liv var i fare, flygtet og undkom, forfulgt av 100 ryttere og 200 skyttere. Hans hustru og mor blev fængslet, men dog snart befriet og bragt til Münster. Herhen kom ogsaa Heinrich Krechting, som var indbudt hertil av Rothmann, der likeledes hadde sendt skriftlig opfordring til alle i de nærliggende byer og landsbyer boende tilhængere om at komme til Münster med kvinder og barn — til det hellige Jerusalem — for her at hjælpe til med at gjenreise Salomons tempel. Denne opfordring blev efterkommet av en stor skare mennesker, og heriblandt var ogsaa Heinrich Kreftings bror Bernhard K., som var prest i Gildehaus i grevskapet Bentheim.

I slutten av februar 1534 valgtes Knipperdollinck og

Kibbenbroick til borgermestre i Münster, og hermed var den ulykkelige bys skjæbne beseglet. Den første følge av valget var klostrenes og kirkenes plyndring og ødelæggelse og bibliothekenes tilintetgjørelse. Likeledes blev alle de borgere som ikke delte ledernes religiøse meninger, fordrevet. Derpaa indførtes kommunismen, og enhver blev under dødsstraf forpligtet til at indlevere hvad han eiet til den fælles forvaltning. Heinrich Krechting har vistnok herved maattet gjøre et betragtelig indskud, da han jo til Münster hadde medbragt en betydelig pengesum.

Imidlertid hadde biskopen, Frantz, truffet omfattende forholdsregler for at indta byen, og dennes beleiring begyndte 28. februar 1534. Gjendøperne gjorde en kraftig og tapper motstand, og biskopen kom ingen vei.

Herved blev gjendøperne styrket i troen paa at de var guds udvalgte — det nye Israel — og de gik videre i sine utskeiende reformer. Flerkoneriet indførtes, saaledes som i de gamle patriarkers tid, og Jan Bockelsen, som gjennem disse tildragelser er blit en historisk person under navn av Jan van Leiden, blev i september 1534 valgt til konge over det nye Sion. Knipperdollinck blev hans statholder, Rothmann utnævntes til «kongelig taler», Heinrich Krechting til kanzler og Bernhard Krechting med 3 andre til medlemmer av kongens raad.

Under den langvarige beleiring holdt gjendøperne biskopens hær stadig i aande, og tilføiet den stor skade ved sine energiske utfald. Paa sin side avslog de alle stormløp mot murene, og herunder var selv kvinder og gutter med blandt de kjæmpende. Endelig fandt i slutten av 1534 flere av biskopens nabofyrster, i hvis riker gjendøperbevægelsen begyndte at gripe om sig, at de for sin egen skyld burde kraftig bidra til at støtte Frantz av Waldeck. Blandt disse fyrster var kurfyrst Johann Friedrich av Sachsen, hertug Johann av Cleve, erkebiskopen av Köln og landgrev Phillip av Hessen. En almindelig riksdag blev besluttet sammenkaldt i Worms og traadte sammen april 1535. Her blev 105,000 gulden bevilget

som bidrag til omkostningerne. Beleiringen fortsattes nu med forøket styrke, men drog ikke destomindre ut til slutten av juni 1535, i hvilken tid de beleirete gjendøpere led stor nød. Endelig lykkedes det natten til den 25. juni at overrumple og storme byen. I familiemanuskriptet heter det at «efter byens erobring og overgivelsen av vognborgen, som stod op mot dompladsen, og hvor det blev fektet ridderlig, blev min far (Heinrich K.) tillikemed 24 andre bragt ut av byen av en trop soldater efter befaling av oberst Johann van Raesfeld, som gav min far 10 gulden i tærepenge for gammelt bekjendtskaps skyld.» — — — Herom oplyser dr. Georg Tumbült i sin bog «Die Wiedertaufer» (trykt 1899) følgende paa grundlag av sikre historiske kilder:

«Men endnu (efter at hele byen var tat) ydet indvaanerne den mest haardnakkede motstand, sist paa Marktpladsen (ved dompladsen), og hvor en liten fæstning av barikader var reist. Trods at hver utsigt til frelse var forsvundet, blev motstanden her fortsat, indtil seierherrerne garanterte fri avmarsj under sikker bevoktning. Da nedla den til 200 mand sammensmeltede rest av zionitiske stridsmænd sværdet, og blev ført ut av byen.» —

Dette forklarer bedre end familiemanuskriptet hvorledes det kunde gaa for sig at Heinrich Krechting — kongens kansler — kunde frit forlate byen, mens hans bror Bernhard. som befandt sig et andet sted, blev fanget, og maatte lide sin skjæbne.

Denne skjæbne var haard. Sammen med Johan van Leiden og Bernhard Knipperdollinck blev han underkastet gjentagende pinlige forhør og endelig offentlig henrettet paa en rædselsfuld maate den 22. januar 1536. Likene blev til avskrækkende eksempel anbragt i tre jernbur og ophængt paa Lambertikirkens taarn, hvor de hang i 335 aar indtil de blev nedtat ved kirkens restauration 1871.

Med Münsters fald var ikke Heinrich Krechting færdig som gjendøper. Han kom tvertimot til som saadan at spille en betydeligere rolle end tidligere. Til belysning

herav hitsættes følgende utdrag av en artikkel av Archivrath dr. Keller: «*Zur Geschichte der Wiedertäufer nach dem Untergang des Münsterschen Königreich*», trykt i «Westdeytsche Zeitschrift für Geschichte und Kunst» 1. aargang. Trier 1882 (Utdraget er gjort av dr. Krumbholtz, Münster).

Bernhard Krechting.

«Ikke alle gjendøpere i byen Münster, som i juni 1535 faldt i biskopens hænder blev dræpt. Et antal av dem blev kun utvist av bispedømmet. Foruten disse benaadede hadde flere ved flugt reddet sit liv og blandt disse endog en av de mest begavede og anseede førere, nemlig Hein-

rich Krechting, bror av den tillikemed Johann Leyden grepne og senere henrettede Bernhard Krechting.

Heinrich K. hadde indtil 1533 været fyrstelig Münstersk dommer i Schöppingen, og var en mand som foruten en aktet livsstilling var i besiddelse av en viss grad av dannelse.

I 1533 hadde han i spissen for sine trosfæller, begivet sig til Münster og der gjennemlevet beleiringen. Efter sin redning ut av byen, drog han først til byen Lingen, og fortsatte der propagandaen for sit parti med iver og med held. Biskop Frantz opfordret derfor drosten av Lingen[1] til at passe paa Krechting og forhindre den menige mands forførelse ved Krechting. Imidlertid lykkedes det ikke for drosten at ta Krechting til fange, og Krechting blev snart føreren for den hele Münsterske gjendøperretning og i nogen aar endog anabaptisternes midtpunkt i det nordvestlige Tyskland. Paa grund av sin financielle og militære avmakt og av frykt for sin nabo grev Anton av Oldenburg besluttet biskop Frantz sig til at undgaa al strenghet mot gjendøperne. Han gjorde endogsaa gjennem en skrivelse av 7. mai 1536 sin farligste motstander Heinrich Krechting en væsentlig indrømmelse derved at han tilbakegav hans barn størstedelen av farens inddragne eiendomme[2]. Efter Münsters erobring var Oldenburg blit hovedstedet for den revolutionære anabaptismus. Efterat «kong» Johann av Leydens tidligere kansler *Heinrich Krechting* hadde slaat sig ned der, løp alle de nordvesttyske traade sammen i Oldenburg.

Grev Anton av Oldenburg, som var biskopen av Münsters motstander, betragtet dennes fiender som sine bundsforvandte. Derfor optraadte han ikke paa sit om-

[1] I skrivelse av 12. sept. 1535 Münstersche Landes Archiv 518/519 VII, 162.

[2] I kundgjørelsen herom hitsættes «Hinriks bruder Hermann Krechtinck als en blutzverwanter» som barnenes formynder. Hermann Krechting, rentemester i Steinfurt, hadde holdt sig fuldstændig utenfor gjendøperbevægelsen.

raade med energi likeoverfor anabaptisterne. Paa et brev fra biskop Frantz (august 1535), hvori Krechtings nærvær i Oldenburg uttrykkelig omtales og hvori Krechtings saavel som de andre anabaptisters utvisning forlanges av hensyn til bispedømmet Münsters ro, lovet vistnok grev Anton[1] at imøtekomme biskopens ønske. Men ikke desto mindre forblev anabaptisterne og i spissen for dem Heinrich Krechting rolig i Oldenborg, og smidde her planer mot Münster. Dette fremgaar bl. a. av en forklaring avgit av to fangne gjendøpere fra Lippe, hvori de tilstod at de agtet sig til Oldenburg for at indhente Krechtings meddelelse med hensyn til hvorledes de skulde forholde sig.

I aaret 1538 hadde anabaptisternes førere endnu ikke opgit haabet om at gjenerobre Münster. Den 24. mai 1538 begyndte greven av Oldenburg — av hensyn til herredømmet over Delmerhorst, som gjennem Münster var fratat Oldenburg — en krig mot Münster, og fik herunder hjælp av Braunschweig og Teklerburg. Gjendøpermenigheten i Oldenburg stod da paa høiden av sin indflydelse og anseelse. David Joris av Delft, føreren for de moderate anabaptister i Holland, 1536—1538, en fremstaaende personlighet, besluttet 1538 at foreta den farlige reise til Heinrich Krechting for at lære at kjende ham og brodermenigheten og for muligens at vinde den for sig. I mai 1538 fandt en sammenkomst sted og resultatet av forhandlingerne kjender man[2]. Forhandlingerne dreiet sig om forskjellen i trosgrundlaget idet de Münsterske la størst vegt paa bibelen, mens Joris mere støttet sig til den guddommelige inspiration. Partene kom dog til en forstaaelse, som imidlertid ikke varte længe.

Under disse omstændigheter traadte Krechtings personlighet atter i forgrunden, og da han i en stigen av Joris' autoritet maatte se en svækkelse av sin egen indflydelse,

[1] I skrivelse av 12. september 1535. Münstersche Landes Archiv 518/519 VII, 162.

[2] Arnold: Kirchen und Ketzer. II 720 ff.

opbød han naturligvis alt for at fjerne sin rival fra sin indflydelseskreds, hvilket ogsaa lykkedes. Og likesom han hævdet sin stilling likeoverfor Joris forstod han ogsaa at bekjæmpe anabaptisten Johann Batenburgs indflydelse, som av de laveste hensigter og med vild fanatisme optraadte saavel mot den herskende kirkelige retning som mot de moderate anabaptister. Han blev imidlertid henrettet i begyndelsen av aaret 1538.

Betegnende for stillingen er flere fangne gjendøperes vidnesbyrd. Disse erklærte at de vilde advare sine venner i Münster mot at tilhøre Batenburgs sect. De hadde derfor besluttet sig til at dra til Krechting i Oldenburg for av ham at la sig undervise i hans lære. I Oldenburg hadde de overbevist sig om at Krechtings lære var den rigtige, og hadde nu tænkt at forkynde denne i Holland og Friesland.

Denne bekjendelse viser Krechtings store indflydelse; ti de gjendøpere, hvis vidnesbyrd her er gjengit, var indtil da tilhængere av Batenburg . . .»

Dette er hvad dr. Keller fortæller om Heinrich Krechting indtil aaret 1539.

Hvad forøvrig vites om hans skjæbne har man av de faa og kortfattede oplysninger i slutningen av familiemanuskriptet. Herav fremgaar altsaa kun at han senere nedsatte sig Neustadt—Gödens i Østfriesland, og at han her bestræbte sig sig for at faa en rigtigere forstaaelse av religionen ved omgang og samtale med lærde mænd. Herved blev han omvendt fra gjendøpernes lære og først og fremst ved superintendant Johannes Lasco (ogsaa kaldet Østfrieslands reformator). Desuten blev han paavirket av dr. Alb. Hardenberg, og forblev i den lutherske tro indtil han døde 28. juni 1580. Han var i de siste 20 aar kirkebygmester og fattigforstander i Gödens, hvor han levet og blev begravet paa den derværende kirkegaard.

*

Engelbert Krechting (2) hadde som tidligere nævnt ifølge familiemanuskriptet 6 sønner, av hvilke vi nærmere har omtalt de tre, Hermann, Heinrich (2) og Bernhard. To andre er ogsaa kjendt, nemlig Gerdt K. og Johann K. Den 6te er ukjendt.

Hermann K. hadde ifølge optegnelser i Bremen 8 barn: Herbert, Anna, Engelbert, Adelheid, Agnete, Melchior, Berend og Arnoldus. Om nogen av disse har man oplysninger gjennem forskjellige retsdokumenter i Münsters statsarkiv. Om Berend (eller Bernhard) og Herbert K, og om deres hustruer har man saaledes meddelelser helt til 1574. Herbert var to ganger gift og hadde med sin første hustru Anna tre barn, nemlig Hermann K., Anna og Kathrine. Disse barn maatte procedere med sin far for at faa utbetalt sin arv, da han giftet sig anden gang. Engelbert var 1558 borger i Steinfurt og hans hustru het Johanna. Arnoldus døde som bygmester 2. juni 1608. I sit testamente betænkte han bl. a. sin bror Melchior, som likeledes var bygmester ved den gamle domkirke, sin søster Agnes (Agnete) og en fætter Lübbert Krechting (?).

Engelbert K. (2)'s fjerde søn Gert var bosat i Münster, var gift og døde før 1529. Ti i Münsters arkiv[1] findes et skjøte, dateret 1. februar 1529, hvori «Alheyt offte Aleke Krechting nagelaten husfru seligen Gerdt Krechting und Gerd echte sønne» sælger en «rente» i deres hus og bakhus i kirkesognet Martini.

Engelbert K.'s femte søn Johan sees at ha været borger i Schöppingen, og har sandsynligvis ogsaa sluttet sig til gjendøperne og været med under beleiringen. Ti allerede i juli 1535 — altsaa kort tid efter byens fald — henvendte nogen personer sig[2] til biskopens raad i Münster til fordel for «de vorlatene und vorbleven kynder Johann Krechtinges und siner huesfrune.» I en gammel families

[1] Münstersches Landes Archiv: Acta Anabaptistica 518/519 Vol 15.

[2] Münstersches Landes Archiv: Acta Anabaptistica 518/519 Vol. VII a 111.

slegtsbibel i Bremen er hans barns navne noteret. De het Gerdt, Johann, Arend og Gesche.

Da familiemanuskriptet meddeler at to av Engelberts sønner drog til Livland maa disse ha været Johann og den ubenævnte søn. Denne kan muligens tidligere ha været reist til Livland, som dengang stod i handelsforbindelse med Münster.

Det er sandsynlig at i de Westphalen for tiden levende Kreftinger nedstammer fra nogen av Engelbert K. (2)'s barnebarn. Likesaa en gren som i ca. 160 aar (fra ca. 1620 til 1784) hadde tilhold i Lübeck og som senere vil bli omtalt.

Der blev i 1871 i tyske blade noteret som en merkelighet at blandt dem, som dengang ved Lambertikirkens restauration nedtok de tre gjendøperbur var der ogsaa en Johan Krechting.

*

Gjendøperen *Heinrich Krechting* (3) hadde fire barn, hvorav to sønner *Hermann* (4), (f. 13. december 1528 d. 15. juli 1607) og Engelbert (f. 1530, d. $^{10}/_{9}$ 1604). Om den sidstnævnte vet man intet, trods han blev 74 aar. Om den første søn *Hermann Krechting* (4) har man derimot flere oplysninger. Han blev i sin ungdom sendt til Bremen, hvor han gik i handelslære og blev en velhavende og anset handelsmand. Han blev 1553 borger i Bremen og samme aar gift med Katharina Velthusen (f. 1533 d. 1594), datter av raadsherre Volter Velthusen. Han fik med hende 5 barn, hvoriblandt Bremens bekjendte borgermester (se nedenfor). Det var denne Hermann Krechting som 1592 skrev: «Nachricht van der Krefftinc Affkumst.» Hans barn var:

a) Ilsabe K. f. 1556 $^{3}/_{10}$ d. 1625 $^{3}/_{10}$, gift med raadsherre Johann Wachmann (f. 1547, d. 1616).

b) Johann K. om hvem man intet andet vet end at han blev gift og hadde en datter.

c) *Wolter K. (5)* f. $^{28}/_{10}$ 1558, d. $^{2}/_{4}$ 1625. Han var i 32 aar kaptein i Bremens tjeneste. Blev gift 1591 med

Anna Winckel, datter av raadsherre Winckel i Bremen og fik med hende to sønner og tre døtre. *Han var far av den norske grens stamfar*, og vil ogsaa derfor senere bli nævnt.

d) Anna K. gift med Albert v. Bummeln.

e) *Heinrich Krechting*, f. 5. oktober 1562, d. 1. august 1611. Da denne mand har været en av slegtens mest fremtrædende medlemmer, skal her gis litt utførligere oplysninger om hans person og virksomhet. Hertil er der saa meget mere grund som hans minde i den senere tid paa forskjellig vis er blit hædret i Bremen, hvor man bl. a. har anbragt hans portræt blandt de glasmalerier som pryder byens gamle raadhus, og har opstillet hans statu tillikemed familiens vaaben i sten paa Bremens nye justitsbygning. Desuten er en av byens gater blit kaldt «Krefftings Strasse» efter ham. Om Heinrich Krefftings levnedsløp og virksomhet er der skrevet adskillig av forfattere i Bremen. (F. eks. Joh. Phillip Cassels «Bremensia» (1767) og i «Geschichte der Stadt Bremen» av archivar dr. Wilhelm v. Bippen.)

Heinrich Kreffting synes allerede tidlig at ha vakt opmerksomhet ved sin begavelse. Det eksisterer nemlig fra gymnasiets rektor Johannes Molanis haand en særdeles smigrende latinsk uttalelse dateret 17. mai 1581 om eleven Heinrich K., likesom samme rektor Molani 17. juli 1583 har forfattet et høistemt latinsk digt til ære for sin kjære søn Kreffting (Dilecto filie suo Krefftingio), som han kalder ham.

Senere fuldendte han sine studier 1587 i Heidelberg og opnaadde doktorgraden (iflg. Cassel) gjennem et lærd stridsskrift (om «Axiomata iuris contreversi»). Kurfyrsten av Pfalz utnævnte ham derpaa til sin «Rath» og til professor i retslære i Heidelberg. Som saadan skrev han forskjellige juridiske avhandlinger. Men efter et par aars virksomhet som professor vendte han tilbake til Bremen, efterat kurfyrsten paa anmodning fra Bremens raad naadigst hadde entlediget ham. Han giftet sig 12. august 1591 med Gesche Lauen (enke efter Brünning Brünnings

og datter av Heinrich Lauen og Ilsabe Münzen). Med hende fik han kun et eneste barn, nemlig datteren Ilsabe Kreffting. I aaret 1591 blev han, 29 aar gammel, valgt til raadsherre i Bremen. Cassel sier i denne anledning:

«Hans berømmelse maa paa den tid ha været meget utbredt, da jeg nemlig finder at kongen av Danmark har valgt ham til sin tyske kansler, Hansestaterne til sin syndicus og forskjellige riksfyrster til sin raadgiver.»

Og dr. M. v. Bippen sier om ham i sit ovennævnte værk:

«Allerede i december 1591 blev han kun 29 aar gammel valgt til raadmand i stedet for Daniels v. Büren. Siden er han trods mange forsøk som Hansestaterne og fyrstelige hoffer gjorde paa at trække hans tjeneste til sig, blit sin fødeby tro helt til sin altfor tidlige død. — En mand med gjennemtrængende forstand, omfattende kundskaper, livlig temperament og energisk vilje, som snart træder os imøte som den ledende bremiske statsmand.»

Ved det nye aarhundredes begyndelse var de hanseatiske handelsinteresser utsat for store farer paa grund av den engelske og hollandske handels stadige økende utvikling og magt. Da dronning Elisabeth av England døde, besluttet derfor den i mars 1604 aapnede «Hansetag» at sende et gesandtskap til London for at lykønske kong Jacob i anledning av hans tronbestigelse, og samtidig for at gjøre et forsøk paa at faa fornyet Hansestaternes gamle privilegier i England. Lübeck, Köln, Bremen, Hamburg og Danzig blev git i opdrag at sende to gesandter hver, og Heinrich Kreffting blev valgt til ordfører for gesandtskapet. Dette fik endvidere i opdrag paa sin reise til London at hilse paa Generalstaterne i Haag, og paa tilbakereisen i Brüssel at forsøke at indvirke paa statholderen, erkehertug Albrecht, til fordel for en nedsættelse av den nylig i Spanien paa hanseatiske produkter lagte værditold av 30 %. Endelig skulde gesandtskapet forsøke paa i Paris hos Henrik den 4de at faa fornyet de hanseatiske privilegier.

I England opnaadde gesandtskapet litet paa grund av

de helt gjennem forandrede merkantile forhold, som tilslut gjorde England til den handelsmagt det nu er.

I Paris lykkedes det dog at opnaa ny stadfæstelse av de tidligere previlegier i Frankrige. Men denne reise, saavel som de sørgelige erfaringer som de hanseatiske byer hadde gjort i de fleste lande, bevirket at Kreffting i mai 1605 paa Hanseforsamlingen i Lübeck tok til orde for oprettelsen av et sterkt engere politisk forbund, som skulde hæve staternes synkende anseelse. Denne tanke, som han forøvrig ogsaa tidligere hadde fremsat under vanskelige forhold, vandt tilslutning, og et energisk arbeide for dens gjennemførelse blev paabegyndt.»

Det ligger utenfor nærværende slegtshistories ramme at gi nogen utredning av de mange vanskeligheter som optaarnet sig mot tankens gjennemførelse og de mange skuffelser som herunder beredtes Kreffting, der synes at ha været den drivende kraft i arbeidet herfor. Vi skal kun nævne at maalet (især paa grund av de braunschweigiske forviklinger) tilslutt blev naadd, og at det engere politiske forbund mellem byene Bremen, Lübeck, Hamburg, Lüneburg, Magdeburg og Braunschweig blev definitivt istandbragt i august 1607.

Herom sier dr. W. Bippen bl. a. i sit ovennævnte verk:

«So war nach siebenjährigen Mühen das Ziel erreicht, dem Kreffting, ohne sich jemals durch Wiederspruch oder Lauheit der anderen Städte beirren zu lassen, nachgestrebt hatte.» — —

Vi har her nærmere berørt en enkelt side ved Krefftings virksomhet for derved at gi et indtryk av hans indflydelse og hans betydning for Bremen. Det vilde føre for vidt, ifald vi i nærværende slegtshistorie yderligere skulde skildre hans overordentlige omfattende virksomhet i detaljer. Der bør dog nævnes at han trods sine mange og omfattende gjøremaal fandt tid til ogsaa at beskjæftige sig med videnskabelige arbeider, hvoriblandt særlig hans «Discursus de republica Bremensi» og «Statuta Reformata»

har vakt adskillig opmerksomhet. Det førstnævnte retshistoriske arbeide hadde den i fortalen uttrykte hensikt at fremstille staten Bremens rettigheter, friheter og immuniteter, mens han i det andet arbeide gjorde et forsøk paa at systematisere Bremens statutter fra 1433. Ingen av disse arbeider blev trykt, men de kom ikke desto mindre

Borgermester i Bremen Heinrich Kreffting.

til at spille en betydelig rolle under den i mitten av det 17. aarhundrede i Bremen opstaaede strid om statens privilegier.

Heinrich Kreffting blev den 30. august 1605 valgt til Bremens borgermester, og døde 1. august 1611, kun 49 aar gammel av en pest, som paa dette tidspunkt raste i Bremen, og som tillike bortrev hans datter Ilsabe, svigersønnen raadmand Baller og deres lille datter.

Dr. M. v. Bippen sier i «Geschichte der Stadt Bremen» følgende om hans død:

«Hans tidlige død blev ikke alene dypt beklaget i vor by, men ogsaa i de andre Hansestater, trods hans iver og voldsomme virkelyst ofte kom disse ubeleilig.»

Borgermesteren i Lübeck, Brokes, har i sin dagbok 1606 bemerket om Krefftíng at han «sei zu der Zeit Thun und Lassen in Bremen gewesen», og Bremens statsarkivs akter bekræfter dette fuldstændig. Ti ikke alene i viktige politiske og komersielle spørsmaal, men ogsaa i talrike andre anliggender som beskjæftiget raadet, finder vi uttrykket for hans mening i en sirlig klar skrift som fordelagtig skiller sig ut fra hans samtidiges. Der fandtes neppe nogen interesse i hans fødeby som han ikke ofret sin tanke. — — —

En overordentlig arbeidskraft og et klart hode satte ham istand til en saa alsidig virksomhet! o. s. v.»

*

Wolter Krefftíng (5), borgermesterens bror hadde to sønner og to døtre.

Sønnerne het:

a. *Herman Krefftíng (6)* født 25. september 1592, reiste 1624 til Norge og *blev stamfar til den norske gren.*

b. Heinrich K., f. 1594, blev gift $^{28}/_{7}$ 1622 med Imecke Natelers. Han døde allerede $^{17}/_{8}$ 1622, altsaa kun 20 dager efter sit bryllup.

Wolter Krefftings døtre var:

c. Katharina K., f. 1596, d. 1625. Hun var to ganger gift, nemlig med 1) Heinrich Brandes og 2) Bernt Velthusen.

d. Wilmecke K., gift med Herman Nolken.

*

Borgermesterens søster Ilsabe K. blev, som tidligere nævnt gift med raadsherre Johann Wachmann og hadde

med ham en datter Ilsabe Wachmann, f. 1590. Denne datter blev 1611 gift med Dirich Kreffting, hvis fars navn ikke kan findes av de dokumenter man hittil kjender. Ved nærmere undersøkelser, der er gjort av v. Bippen, har det vist sig at en person ved navn Dirich Krechting i januar 1600 blev borger i Bremen. Han blev i borgerbrevet ikke betegnet som civis filius, hvilket altid skedde naar faren allerede besat borgerret. Dette tillikemed at han skrev sit navn med *ch* istedenfor *ff* — hvilken assimilation fandt sted i Bremen ca. 1590 — tyder paa at han er indvandret til Bremen. Da han visselig har staat i slegtsskapsforhold til familien i Bremen — hvad ogsaa hans ekteskap med Ilsabe Wachmann synes at vise — er han vistnok efterkommer av nogen av de før nævnte personer i Münster, hvorom man ingen yderligere oplysninger har.

Av optegnelser foretat av amanuensis F. Jessen fra det danske riksarkivs samlinger fremgaar at denne Derich (eller Dirich) Krechting — som forresten snart skrev sig Kreffting i likhet med den øvrige familie — i aaret 1627 var proviantkommissionær for Christian den fjerde ved hans nedersachsiske armé under tredveaarskrigen. Der blev likvideret med ham 1639 og 1646 og hans sønner Johan og Henrich Kreffting fik senere — nemlig 1650 — utbetalt 4.140 Rd.[1]. Det er muligens den samme «Didrich Kreffting av Bremen», eller hans søn Dirick, som i 1639 hadde penger tilgode hos borgerne i Trondhjem, hvilket beløp Christian den fjerde anmodet lensherren, Oluf Parsberg, om at berigtige.[2] Dirick Kreffting sees av optegnelser i Bremen at ha hat 4 barn, nemlig:

a. Dirick Kreffting, f. ca. 1612.

b. Heinrich K., gift med Lücke Swartens i 1645.

c. Margarethe K., død 1627 og

d. Johann K., som blev gift 1640 med Margaretha Lösekann. Han bodde i Lübeck, hvor ogsaa hans efterkommere nævnes.

[1] Dansk Rigsarkiv (Avregninger V — 27).

[2] Norske Rigsregistranter (7 B. S. 594).

Kjøbmand *Hermann Kreffting (5)* hadde som før nævnt tre sønner, hvoriblandt *Wolter K. (6)* var den ældste og borgermesteren Heinrich K. den yngste.

Fra Wolter Kreffting nedstammer som før nævnt den norske gren av familien.

Den tyske historieskriver Joh. Phillip Cassel, som i sin «Bremensia» har skrevet borgermester Heinrich Krefftings historie, har ogsaa berørt slegtens historie, og sees herunder at ha fremkommet med følgende bemerkning:

«Von diesem Geschlechte (Krechting) stammen noch heut zu Tage in den Nachkommen ihrer Tochter, denn die männliche linie ist ausgestorben, viele Familien ab. — —»

Heri har selvfølgelig Cassel ret, hvad byen Bremen angik, ti her fandtes paa Cassels tid ingen av navnet Krefting. Men Cassel var ubekjendt med at borgermester Krefftings nevø var reist til Norge, og hadde stiftet en talrik familie, og at der likeledes i Münster og andetsteds fandtes efterkommere av slegten. Da Cassel i sit verk desuten kun nævner at borgermesterens far kjøbmand *Hermann K. (5)* efterlot sig to voksne barn, nemlig en datter, Ilsabe, og en søn, den senere borgermester, saa vil man herav let kunne faa den høist urigtige opfatning at med borgermesteren var i det hele tat familiens mandlige linje utdødd.

Det virkelige forhold er imidlertid som nævnt at kjøbmand Hermann Kreffting efterlot sig ikke mindre end tre voksne sønner og to voksne døtre, hvilket tilfulde fremgaar av de i Bremen fremdeles eksisterende familieregistre. Det fremgaar ogsaa av den norske grens familiebibel, at Wolter K. var søn av samme kjøbmand Hermann K,. som var borgermesterens far. Ti herom uttaler *Harmen Kreffting (7)* allerede i familiebibelens første anførsel:

«— — vund sein meine Gefattern gewesen Christianus Winchell, mein Grossvatter Harmen Krefftingh, vund des Borge-Meister Hinrich Krefftinghs fruw o. s. v.» og senere:

«Anno 1625 den 2. Aprillis Ist Im Hern Entschlaffen Wolter Kreffting mein Vatter o. s. v.»

Da sønnesønnen Herman Kreffting er født 1592, er det ikke usandsynlig at det var denne første sønnesøns fødsel som foranlediget bestefaren til netop samme aar at skrive slegtens historie: «Darmede mine Kinder und nakömelinge de affkumste ohres geschlechts und namen mögen weten — —».

NAVNET KREFTING I LÜBECK (1620—1784).[1]

Ca. 1620 indvandret to brødre Krechting fra Westfalen til Lübeck og blev borgere og handelsmænd i denne by. Den ene het Bernhard Krechting og maa være kommen før broren Jasper Krechting. Han sees at ha været dennes kautionist da han 29. januar 1625 blev borger i Lübeck. Jasper blev gift med Else Roggenkamp, datter av Hans R. og hustru Elsabe. Han maa være død før 1661, da hans hustru dette aar nævnes som enke. De har hat en søn Diderrich, som døde 1633. Bernhard blev gift med Elsabe Boye (datter av kjøbmand Hans Boye i Lübeck) og døde allerede 1631, Han hadde kun en søn, som ogsaa het Bernhard, men fem døtre, nemlig Hanna (g. m. Herman Reuter), Maria (g. m. Meinh. Hinrichsen), Anna (g. m. Johan Meyer), Elsabe og Catharina (g. m. Jürgen Heitwinckel).

Sønnen Bernhard Krechting blev ifølge I. C. Adelungs «Gelehrten Lexico» født i Lübeck 1622. Han studerte i Lübeck, Holmstädt og Wittenberg og tok magistergraden blev prædikant ved Mariekirken i Lübeck 1673 samt pastor ved samme kirke, oplevet sit embeds- og ekteskapsjubilæum og døde 22. oktober 1700. Han blev gift 1650 med Margaretha Stolterfoht (f. 1627, d. 1712). Ved hans

[1] Utdrag fra Lübecks statsarkiv.

jubilæum (i begyndelsen av 1700) blev der præget en jubilæumsmynt. Hans epitaphium med portræt hænger endnu i Mariekirke. Ekteskapet var barnløst.

Paa samme tid levet i Lübeck en Hans Kreffting, som vistnok var en slegtning av Jasper og hans bror Bernhard. Han blev gift med Margarethe Witte, og hadde med hende fire barn, to sønner og to døtre. Sønnerne het Jacob og Hinrich. Den sistnævnte, som døde 1660, var gift med en Anna — — —. Det vites ikke om nogen av dem hadde efterkommere. Døtrene het Anna (g. m. Jacob Both og 2. gang med Jac. Homann) og Margarete (g. m. Herm. Mönnichhoff).

*

Likesaa er den s. 34 nævnte Dirich Krechtings (g. 1611 m. raadsherre Wachmanns datter) familie kommen fra Bremen til Lübeck. I det derværende arkiv findes enkelte data om to av hans sønner, nemlig om Heinrich K. (f. ca. 1615 og g. m. Lücke Swartens) og Johann. Heinrich hadde en søn, Hinrich g. m. Margarethe Thunemann. Med hende fik han en datter Elsabe (nævnes 1694) som blev to gange gift. Dirick K.'s søn Johann blev gift med Margarete Lösekann — i Lübecks arkiv skrives hendes navn Margar. Leseken — og hadde med hende to sønner, nemlig Diderich og Johann. Diderich blev gift med Dorothea Frame og hadde en søn Adolph Berend K., som ektet Anna Mejer. Dette ektepar fik tre sønner, Georg, Berend og Christian. Om disse har hat efterkommere vites ikke. Diderichs bror Johann K. (død 1704) ektet Christine Berends og hadde tre barn, Elisabeth (g. m. Detlef Lampe) og sønnerne Johann og Conrad K. Sistnævnte var brygger i Lübeck og døde 1756. Han var gift med Maria Gösche (død 1750) og fik med hende en søn Heinrich Conrad K., som blev dr. juris 1739 i Marburg og døde 1784 i Lübeck som retskonsulent.

Ovenstaaende meddelelser fra Lübeck er vistnok temmelig ufuldstændige. Men de hitsættes i haab om at de senere kan bli suppleret.

SLEGTEN I NORGE.

Det var *Herman Krefting (7)*, eller som han selv skrev sig «Harmen Krefftingh» (sønnesøn av kjøbmand Hermann K.) (5) og søn av Wolter K. (6), som i aaret 1624 kom til Norge og sammen med Johan Post fik dannet det «store jernverkskompani». Herman Krefting blev født i Bremen 25. september 1592 og blev 7. januar 1617 — kun 25 aar gammel — gift med den da 32-aarige enke Alheitt født Schnederman, som før hadde været gift to ganger (ifølge familiebibelen). De fik kun et barn, sønnen *Johan (8)*, født 13. februar 1618. Aaret før han kom til Norge, avla Herman borgereden i Bremen (3. februar 1623).

Hvorledes han kom i forbindelse med Johan Post vites ikke. Men medlemmer av slegten har, som saa mange forretningsmænd i Bremen, hat handelsforbindelse med Danmark og Norge (se f. eks. s. 34). Albert J. Lange skriver i sin bok «Eidsvold verks og Eidsvoldsbygningens historie», (trykt 1902) s. 17, at Johan Post, borger i Kjøbenhavn og hans medinteressent Herman Krefting «sammen fik privilegium paa at drive Fossum, Bærum og Eidsvold jernverker».

Videre oplyser Morten Thrane Brünnich i sine «Historiske efterretninger om Norges Biergverker» (Trykt i Kjøbenhavn 1819), at Chr. IV i skrivelse av 24. september 1623 hadde tilkjendegit statholderen sin beslutning om ikke længere at ville anvende nogen bekostning paa bergverkene, men overlater til statholderen at bortforpakte alle verker til hvem som vilde overta dem i den tilstand, hvori de da befandt sig. Hertil tilføiet Brünnich som note:

«Herav fulgte at Kongen i det næstfølgende aar overdrog til en borger i Kjøbenhavn, nemlig Johan Post og til Herman Kræfting *i Norge* imot Betaling efter Skat Vurdering, sit Jernverk og Jernhammer i Bergums Herred.»

I et brev av samme dato underrettet han statholderen om at han har git Johan Post og H. Kræfting tillatelse til at bygge jernverk og anlægge jernhyttene ved Fossum og «hvor det ellers i Bradsberg len kunde være beleiligt.»

Uagtet H. Krefting altsaa 1623 avla borgereden i Bremen sees han i 1624 at være i Norge, hvortil han vel er kommet i begyndelsen av aaret, og han forlot siden ikke landet. Efter de ovennævnte meddelelser synes det utvilsomt at Herman Kreftings befatning med norsk bergindustri begyndte paa Bærums jernverk, hvor der allerede fandtes jernhammer.

Johan Post og Herman Krefting har aabenbart ikke alene kunnet drive jernverkene, og har derfor dannet det «store jernkompanie». Dette kompani fik av Chr. IV et privilegium, utstedt 25. oktober 1624[1], som ga det betydelig større rettigheter end de ovenfor nævnte, og som omfattet en stor del av Norges jernverker. I dette privilegium fik eierne tillatelse til at bygge hytter og hammere, saaat alle slags jernvarer kunde tilvirkes «saasom jernstykker, jernkuler, plater til harnisk, kakkelovner, staalstangjern, skovler, spader, hakker, ljaaer, spiker og bolter med andet mere som i disse lande brukes og fra fremmede lande indføres.» De fik likeledes tilladelse til at «anrette og bygge Jernhytter og Hamre paa adskillige Steder udi Vort Rige Norge, som allerede er bekommet, saavelsom herefter kan findes tienlig, til saadan Jernhytter og Bergværk, at de med deres Compagnie sammesteds straks maa annamme, udi hvad Lehn de findes, og ere liggende, og de dem paa deres Bekostning fri maa fundere og bygge, hvorledes det dem synes gavnligt, saamange de fornødne have, og dem saa at have, nyde, bruge og beholde, til Ævindelig Eje,

[1] Indtat i sin helhet i Albert J. Langes «Eidsvold verk og Eidsvoldsbygningens historie», s. 19.

kvit og fri uten al Tynge og Besværing, den ene Arving efter den anden o. s. v.» Desuten fik kompaniet ret til at brænde kul i kronens skoger og faa saa meget tømmer som verket trængte til bygningerne. Derimot skulde kompaniet «være forpligtet til at give told af hvert Skippund slaget eller støbt Jern fire og tiuge Skilling, dansk, eller en Orts Daler, hvilken Told stedse og altid uforanderlig være og forblive o. s. v.»

Som man ser var disse privilegier vidtrækkende; men trods alle begunstigelser synes verkene ikke at ha lønnet sig under kompaniets ledelse. For allerede 17. oktober 1627[1] fik participantskapet sine rettigheter yderligere utvidet, saaledes at ingen i fremtiden skulde ha tillatelse til at begynde bergverksdrift uten kompaniets samtykke, «mens Companiet skal saadant alene anordne, bestille og lade bruge, saafremt de ingen Bergvercke, som findes forsømmer at forarbeide, eftersom forskrevet staar. Udi lige maade, have Vi samtøckt, undt og bevilget at Compagniet maa annamme af Vore og Cronens, som nest ved Hytterne liggendes ere, TI Gaarde: Hvorpaa de med det forderligste skal indskikke udi vores Canzellie Fortegnelse paa baade Gaardenes Navn, saa og paa Bønderne deres Navn paa forn: Gaarde boendes ere o. s. v.» Kongen lovte desuten i slutten av privilegiet at det yderligere forbedres «naar de derom hos Os Underdanigst giøre Anfordring.»

Johan Post døde før 1631, ti fra dette aar har man et skjøte, utstedt av hans søn Henrik Post paa egne og umyndige søskendes vegne. (Lange s. 28.) Dette er samtidig en participantkontrakt og her findes ikke Herman Kreftings navn blandt underskriftene. Lange sier (s 1); «Hvorvidt kompagniskapet har lønnet sig for Kreftings vedkommende har jeg ingen oplysning kunnet faa om.»

Det er dog vistnok ingen tvil om at han ikke har vundet noget ved participantskapet, men har maattet avstaa til det nye participantskap eller maaske tidligere den part

[1] Indtat i Langes: Eidsvolds verk o. s. v. side 25.

han hadde. I familiebiblen har hans søn *Johan Krefting (8)* skrevet 1651: «Ungefehr Anno 1631 Hatt meine Sehl. Mutter Jn. Schweinsondt das mahl Wohnende, des Morgens umtrent 4 Uhren uff ihren Bette Liegende betten eine Stimme wie eine Junglings uff Deutsch zu ihr reueffen Er kan es Thuen, wie ein Almechtiger Got und wil es thuen, wie ein Barmhertziger Vatter.» Denne drøm har aabenbart av familien været betragtet som en meget vigtig hændelse, siden sønnen ca. 20 aar efter har fundet at burde nedskrive den blandt familiebibelens forholdsvis sparsomme meddelelser. Det ligger da nært at formode at familien her (i Svinesund) — paa bortreise fra landet er kommen i sterk tvil om hvorvidt den skulde reise videre og at drømmen har bevirket at familien blev i landet.

Sikkert er det ialfald at Herman Kreffting levet her i landet til sin død (9. februar 1651) og virket som bergmand og bergverksinteresseret. Lange uttaler (s. 39): «At den foran nævnte Herman Krefting like siden 1624 har været knyttet til Eidsvolds verk og de dermed forbundne Fossum og Bærums verker er vistnok mere end en blot antagelse. Ja, jeg antar at han endog, mens Iver Prip eiet verket (d. e. Eidsvold verk 1610—1644) fungerte som dennes bestyrer der. Likeledes er det mere end sandsynlig at Kreftings søn Johan utdannedes som bergmand under faren og muligens var hans substitut ved verkene.»

Denne antagelse om hans virke forekommer litet sandsynlig. Johan Krefting var nemlig kun et par og tyve aar da Iver Prip eiet Eidsvold verk. Desuten har Hermann Krefting øiensynlig drevet selvstændig virksomhet helt til sin død. Han har saaledes 1635 faat istand sit eget participantskap og er blit tildelt et privilegium ifølge «Norske Rigsregistranter» Bind 7, s. 10. I dette er bl. a. skrevet:

«— — — Og efterdi os elskelige Herman Krefting af Bremen paa sine og Medconsorters vegne underdanigst for Os haver ladet tilkiendegive, hvorledes udi *Nedenes Len* samt andensteds udi vort Rige Norge skal findes Jern- og

Blygruber, som ligger stille og ikke bruges, underdannigst begjerendes at Vi hannem og hans kompagni, naadigst vilde tillade unde og bevilge samme Jern- og Blygruber udi forne Nedenes Len samt andre Steder udi Vort Rige Norge, hvor det Compagniet beleiligst kunde være, at maa optage og bruge samt at Vi hannem med hans participanter naadigst med sædvanlige Bergprivilegier ville meddele; da have Vi saadan og af kongelig Naade undt og bevilget og nu med dette Vort aabne Brev unde bevilge og samtykke for ne. Herman Krefting med hans Participanter til samme Hytte og Bergværk at føre udi god Ordning og bestandig Brug disse efter ne. Benaadninger og Friheder. — — —»

Om Herman Krefting selv nogensinde har operet i Nedenes Amt, som jo ifølge privilegiet var den ham hovedsagelig tillagte virksomhetskreds, vites ikke. Men han hadde jo ifølge privilegiet ogsaa adgang til at virke andetsteds og dette synes han at ha benyttet sig av. Ihvertfald maa han ha hat minst to faste virkesteder utenfor Nedenes amt. Han har nemlig selv skrevet i familiebiblen: «Anno 1643 den 14. juni Ist mein Selige Haus Fraw Alheit Snedermans Im Hern Entschafen mit Ihr gelebt Im Ehestant 26 Jahr 6 Monatt und Ist In Norwegen In Schеden Lehn Auff Sanchesall Kirch Begraben wurden.» I Sannikedal laa ifølge J. H. L. Vogt («De gamle norske Jernverk» s. 13) Mørland Jernverk, som eksisterte en kortvarig tid i midten av det 17. aarhundrede. Det er muligens oprettet eller drevet for brødrene Marseli av H. Krefting som efter dets ophør har maattet flytte til et andet sted. Han selv døde paa Eker 1651 og hans søn Johan Krefting har berettet herom i familiebiblen:

«Anno 1651 d. 9. February ist mein Sehlige Vatter Herman Krefftingh im Herren Entschlaeffen Godt gebe Ihm eine Froliche Aufferstehung ist begraeben in Egers Kirch im Reich Norwegen.» Paa Eker laa (iflg. J. H. L. Vogt) Hassel jernverk, som blev drevet fra 1649 og som fik sin

malm fra Hassel grube paa Modum. Muligens har han ogsaa oprettet dette jernverk.

Herman Krefting var den første av 4 generationer, som efter hinanden var knyttet til norsk jernindustri. Om de tre andre saavel som om hans efterkommere forøvrig vil oplysninger bli git i anden del av slegtens historie.

